

Personeel klaagt over 'bruu' Ryanair

ANP

EINDHOVEN

Werknemers van de Ierse prijsvechter Ryanair trekken aan de bel. Zij schetsen een alarmerend beeld van de arbeidsomstandigheden. „Je went aan de brutaliteit van een bedrijf, maar aan de werkdruk zit een grens.“

JELLE KREKELS

Het is aantrekkelijk vliegen met Ryanair vanaf Eindhoven Airport. Lekker dichtbij, zelden vertraging en de tickets zijn goedkoop. Op de luchthaven is een eigen ruimte voor de crew van de Ierse prijsvechter, de belangrijkste maatschappij die van en naar Eindhoven vliegt. In die ruimte komen professioneel glimlachende stewards en stewardessen samen.

Achter hun glimlach blijkt veel onvrede en angst schuil te gaan. Deze krant sprak met tien medewerkers, voormalig personeelsleden en vakbond FNV. Samen schetsen zij een alarmerend beeld van de arbeidsomstandigheden bij Ryanair in Eindhoven. Ze klagen over tegenwerking bij ziekmelding, onderbetaling, gebrek aan begeleiding en hoge druk op het verkopen van artikelen tijdens vluchten. De (oud)medewerkers durven niet met naam in de krant, uit angst voor repercuties.

Voordat het cabinepersoneel van Ryanair zijn werkruimte in Eindhoven binnengaat, passeren

ze de kamer van Transavia. Daarop hangt een groot bord met de tekst 'Safety is our job'. „Maar in onze kamer hangt alleen een heel groot scorebord waarop staat wie tijdens de vluchten de meeste krasloten en parfums heeft verkocht. Als je te lang onderaan bungelt, kun je een disciplinaire meeting verwachten, een soort interventie waarin je je moet verantwoorden“, vertelt een Poolse medewerker.

Een maatregel als deze geeft volgens medewerkers op Eindhoven Airport goed weer hoe het er bij Ryanair aan toegaat. „Wij worden slechts beoordeeld op hoe goed we verkopen.“

Grondwerk

Op Eindhoven Airport zijn volgens vakbond FNV zo'n negentig cabinemedewerkers voor Ryanair gestationeerd. Bijna allemaal komen ze volgens de FNV uit Zuid- en Oost-Europa. Landen waar de werkloosheid hoog is en de lonen relatief laag zijn. „De enige reden dat ik ooit bij Ryanair begon, is het simpele feit dat ik geen andere keus had“, zegt Miguel. De medewerkers wonen in de regio Eindhoven. Ze staan onder contract bij Ryanair of werken via de Ierse uitzendbureau's Crewlink of Workforce. Bij die laatste groep is de hoogte van hun salaris afhankelijk van het aantal gemaakte vliegrepen. Elk uur in de lucht levert ongeveer 18 euro op, concludeert FNV na het zien van diverse loonstrookjes. Dat lijkt heel wat, zegt Asmae Hajjari van de vakbond, maar Ryanair vermeldt er niet bij dat cabinemedewerkers niet betaald krijgen voor de uren die ze aan de grond staan. „Passagiers helpen bij het uitstappen, vliegtuig schoonmaken, voorraden bijvullen en wachten tijdens vertragingen: allemaal tijd die medewerkers niet betaald krijgen“, zegt Hajjari. „Uitzendkrachten die via Crewlink

of Workforce aan het werk gezet zijn, kunnen vaak met moeite rondkomen. We zien regelmatig loonstrookjes van onder de 1000 euro.“

Griep is geen reden

Behalve over het salaris en de druk om zo veel mogelijk producten te verkopen, hebben de medewerkers ook geen goed woord over voor de manier waarop Ryanair omgaat met ziekmeldingen. Als je als uitzendkracht meermaals 'zonder reden' ziek bent geweest - 'griep' of 'ziek' worden niet geaccepteerd - moet je volgens hen 'verantwoording afleggen aan het hoofdkantoor in Dublin'.

Uitzendkrachten zijn sowieso de sigaar bij ziekte, want de eerste drie dagen krijgen ze niet uitbetaald. Voor vaste medewerkers geldt dat het ziekgeld na zes maanden stopt, aldus FNV. „Je went aan de brutaliteit van een bedrijf, maar aan de werkdruk zit een grens“, zegt Natasha. De ziekmelding zelf is ook zoiets. „Ze willen weten waarom je ziek was, wat je klachten waren, wat je hebt gedaan om beter te worden en hoe je in de toekomst gaat voorkomen dat je ziek wordt“, zegt Natasha. „Vanuit Dublin krijg je meteen na je ziekmelding een telefoontje en wordt gevraagd naar je klachten“, zegt Miguel. „Je moet specifieke verschijnselen van je ziekte melden. Ze willen zeker weten dat je echt niet kunt werken. Langer dan drie dagen ziek betekent dat je een doktersverklaring moet overleggen. Maar die geven dokters in Nederland niet.“

Schulden

De medewerkers met wie deze krant sprak, zijn hun carrière allemaal begonnen met schulden. Om bij Ryanair te mogen werken, moesten zij een verplichte training

volgen, die zij - volgens eigen zeggen - in het verleden ook zelf moesten betalen. Dat bedrag van tussen de 2500 en 3500 euro zou nog eens bovenop de kosten voor de trainingsaccommodatie, het eten en drinken en een kostuum zijn gekomen. „De meeste jonge crewleden begonnen met een schuld van duizenden euro's", zegt uitzendkracht Nino.

Volgens de FNV permitteert de prijsvechter zich een hoop, omdat de medewerkers onder het Ierse arbeidsrecht vallen. En dat terwijl ze in Eindhoven wonen, leven en belasting betalen. De bond wil ervoor zorgen dat zowel het vaste Ryanair-personeel als de uitzendkrachten onder het lokale arbeidsrecht gaan vallen.

Vakbondsbestuurder Hajjari geeft toe dat de standpunten 'nog mijlenver uit elkaar liggen' maar -en dat is een lichtpuntje - er heeft reeds een eerste gesprek plaatsgevonden. En dat is best bijzonder, want in 2012 zei de directeur van Ryanair, Michael O'Leary, nog dat 'de hel moest bevriezen' voor hij vakbonden zou erkennen.

Of het personeel vertrouwen heeft in de gesprekken tussen vakbond en prijsvechter? „Na de protesten van de Portugese cabine-medewerkers heb ik er meer vertrouwen in", zegt Miguel. „Het personeel heeft beter in de gaten dat het voor zichzelf moet opkomen. Maar bij dit bedrijf weet je het maar nooit."

Voor de medewerkers die wij spraken, is het in elk geval klip en klaar: die monsteromzet dankt de vliegtuigmaatschappij aan hen. Niet alleen omdat ze zo veel verkopen, maar ook omdat ze zo weinig verdienen. „Mensen die goedkoop door Europa vliegen, mogen zich best realiseren hoe het bedrijf met zijn personeel omgaat", aldus Miguel. „Men weet van de kledingfabrieken in Bangladesh, maar als het om een westers bedrijf gaat is men blind voor de situatie."

Na stakingen in Portugal en vele

geschrapte vluchten lijkt Ryanair ervan doordrongen te raken dat er zaken moeten veranderen. Toch heeft de prijsvechter vooralsnog weinig last van het tumult. Uit de laatste cijfers (oktober 2017) blijkt dat winst en omzet opnieuw gestegen zijn. Ten opzichte van het tweede halfjaar 2016 steeg de winst met 11 procent naar 1,3 miljard euro. De omzet groeide met 7 procent tot 4,4 miljard euro.

Winst en omzet stijgen onverminderd bij Ryanair. Het bedrijf maakte 1,3 miljard euro winst in de tweede helft van 2017 op een omzet van 4,4 miljard euro.

1,3 mld

In een reactie zegt de vliegtuigmaatschappij zich niet te herkennen in de kritiek van de medewerkers. Volgens Ryanair kunnen stewards en stewardessen in hun eerste jaar tussen de 17.000 en 25.000 euro verdienen. De salarissen kunnen daarna oplopen tot 40.000 euro per jaar, aldus de prijsvechter. Ryanair zegt medewerkers in vaste dienst wel door te betalen bij ziekte, maar uitzendkrachten - de eerste drie dagen van de ziekte - niet. Het kostuum voor beginnende stewards en stewardessen is vandaag de dag gratis, laat de luchtvaartmaatschappij weten. Voor de trainingen wordt tegenwoordig ook een vergoeding gegeven deelt Ryanair mee in een mail aan deze krant.

Tot slot zegt de Ierse prijsvechter 'excellente arbeidsvoorwaarden' te hanteren waaronder een 'zeer fijn werkrooster en fantastische carrièremogelijkheden' en een gegarandeerde baan.